

Huvudman

Haninge kommun
Mattias.bostrom@haninge.se

Beslut

Datum 2024-11-25

Dnr 2024:5881

Sida 1 (19)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Kvarnbäcksskolan i Haninge kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att senast den **31 mars 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande svenska som andraspråk, studiehandledning på modersmålet, extra studietid, garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, anmälan om kränkande behandling och utredning av ordningsstörande beteende. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Haninge kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Haninge kommun ska vidta följande åtgärder

Svenska som andraspråk

1. Se till att de elever som bedöms vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk ges detta utifrån gällande kursplan. Uppgifter om hur många elever som bedöms vara i behov av svenska som andraspråk, hur undervisningen är organiserad, hur bedömningen görs och hur många elever som vid tidpunkten för redovisningen läser svenska som andraspråk ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (1 kap. 11 § skollagen, 10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14–15 §§ skolförordningen [2011:185], Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37] 5.19 Kursplan i svenska som andraspråk).

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ska ges sådant stöd. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med en sammanställning över

behovet av studiehundledning på modersmålet vid skolenheten. Av sammanställningen ska framgå vilka elever som har behov av studiehundledning på modersmålet, vilka språk som behoven avser och hur elevernas behov av studiehundledning på modersmålet tillgodoses (5 kap. 4 § skolförordningen).

Extra studietid

1. Se till att alla elever i årkurs 4 – 6 erbjuds att frivilligt delta i undervisningen i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Huvudmannen ska redovisa dokumentation och scheman om den extra studietid som skolan anordnar. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (10 kap. 5 a § skollagen).

Garantin för tidiga stödinsatser

1. Se till att lärarna i samråd med specialpedagogisk kompetens gör en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling utifrån användningen av nationella proven i årskurs 3, bedömer om det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Dokumentation avseende när och hur samråd har skett, eller planerats, med specialpedagogisk kompetens, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen).

Extra anpassningar

1. Se till att de elever som av lärare har identifierats vara i behov av extra anpassningar ges sådant stöd inom ramen för den ordinarie undervisningen. Under perioden den 25 november 2024 till den 31 mars 2025 ska det dokumenteras vilka elever som har bedömts vara i behov av extra anpassningar, vilka deras behov av extra anpassningar är samt vilka anpassningar de har fått. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 5 § skollagen).

Anmälan om kränkande behandling

1. Se till att lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 25 november 2024 till den 31 mars 2025. Denna

dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 10 § skollagen).

Utredning av ordningsstörande beteende

- 1 Se till att rektor startar en utredning för elev som uppvisar ordningsstörande beteende eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Rektor ska även tillse att en utredning om behov av särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen inleds om förutsättningarna härför föreligger. Vidare ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Det ska dokumenteras hur många sådana utredningar som genomförts under perioden den 25 november 2024 till den 31 mars 2025 och dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser särskilt stöd och ordningsregler.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:5881) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Kvarnbäcksskolan i Haninge kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kvarnbäcksskolan följer gällande bestämmelser om svenska som andraspråk, extra studietid, studiehandledning på modersmålet, garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, särskilt stöd, kränkande behandling, ordningsregler och utredning om ordningsstörande beteende.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 8 oktober 2024 och 10 oktober 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans nationella kartläggningsmaterial i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1, de nationella

proven i årskurs 3 för läsåret 2023–2024, betygskataloger, scheman och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid tillsynen tagit del av och granskat skolans scheman för höstterminen 2024 och betygskataloger för höstterminen 2023 och vårterminen 2024. Av skolans klasser och undervisande lärares scheman framgår att eleverna läser ämnet svenska. I betygskatalogerna anges att sju av eleverna i årskurs 6 har fått betyg i ämnet svenska som andraspråk under höstterminen 2023 och vårterminen 2024.

I intervju uppger lärare att det finns elever som har behov av att läsa svenska som andraspråk men att det endast är de elever som är nyanlända och de elever som har beviljats särskilt stöd som undervisas i ämnet. Läraren som undervisar eleverna i svenska som andraspråk har dock varit frånvarande ofta, så att de eleverna har inte heller fått undervisning i ämnet. Skolan har inte heller organiserat undervisningen i ämnet svenska som andraspråk trots att skolan har många elever som har behov av det. Lärarna har i stället blivit ombedda att undervisa i ämnena svenska och svenska som andraspråk i klassrummet samtidigt.

Representant för elevhälsan uppger att svenska som andraspråk inte finns på schemat och att alla klasser endast har ämnet svenska på schemat. De elever som undervisas i svenska som andraspråk har bland annat beviljats särskilt stöd i form av undervisning i smågrupper av en lärare som är behörig att undervisa i svenska som andraspråk. Läraren undervisar inga lektioner i svenska som andraspråk, utan handleder i stället de andra lärarna.

Rektorn uppger i intervju att skolan kartlägger elever som har behov av svenska som andraspråk, att det görs en bedömning och att rektorn därefter fattar beslut vilka elever som ska undervisas i ämnet. Skolan har dock inte hunnit med en del bedömningar då läraren i svenska som andraspråk har varit frånvarande. Eleverna läser efter kursplanen i svenska som andraspråk. Rektorn uppger vidare att det finns ett behov av att klargöra hur de ska bedöma behovet av undervisning i svenska som andraspråk.

Rektorn berättar vidare att en övervägande del av eleverna på skolan är svenska som andraspråk-elever. Minst 50 procent av eleverna i varje klass har behov av att undervisas i svenska som andraspråk, och i vissa klasser är det upp mot 90 procent av eleverna. I en årskurs har 85–90 procent av eleverna ett annat modersmål än svenska. Skolan har svenska som andraspråk i form av en lärare som är behörig i ämnet. Skolan har inte en lärare i svenska som andraspråk som undervisar alla lektioner utan en förstelärare som stöttar i klass och arbetar enskilt med nyanlända. Klasslärarna undervisar ämnena svenska och svenska som andraspråk samtidigt i klassrummet. Rektorn uppger att hen vet om att skolan inte kan arbeta parallellt med två kursplaner och att hen har uppmärksammat att det saknas kunskap för hur skolan ska göra. Vidare uppger rektorn att det dock har varit svårt med de nya kursplanerna i ämnena svenska och svenska som andraspråk eftersom de skiljer sig åt. Det finns därför en lärare i svenska som andraspråk på plats som stöttar de andra lärarna när kursplanerna skiljer sig åt.

Skolan har tidigare inte haft undervisning i svenska som andraspråk, uppger rektorn vidare. Fem lärare på skolan har behörighet att undervisa i svenska som andraspråk, men eftersom skolan arbetar med klasslärare och inte ämnesbehörighet undervisar inte de lärarna eleverna som har behov av att undervisas i svenska som andraspråk. Detta har valts för att vissa elever har svårt socialt och därför har de valt att ha klasslärarsystem för att stärka tryggheten på skolan. Rektorn tillägger att de eleverna som är svagast i ämnet har enskilt stöd i svenska som andraspråk.

Rättslig reglering

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen).

Undervisningen i grundskolan ska omfatta följande ämnen: bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande

ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk, och teknik (10 kap. 4 § skollagen).

Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev (5 kap. 14 § skolförordningen (2011:185))

Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i grundskolan, eller inom ramen för skolans val (5 kap. 15 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Kvarnbäcksskolans arbete med att ge elever som har behov av undervisning i svenska som andraspråk.

Av intervjun med rektorn framgår att det görs en kartläggning om eleverna på skolan har behov av undervisning i svenska som andraspråk. Det framgår vidare att det görs en bedömning och att rektorn fattar beslut om eleverna har behov av svenska som andraspråk. Eleverna ska sedan läsa enligt kursplanen i svenska som andraspråk. Av betygskatalogen framkommer det att ett antal elever har fått betyg i ämnet svenska som andraspråk.

Av utredningen framgår det dock att samtliga elever på Kvarnbäcksskolan som har behov av att få undervisning i svenska som andraspråk inte får det. Av inlämnade scheman framkommer det att ämnet svenska som andraspråk inte finns på något av skolans scheman utan klasslärarna undervisar i stället eleverna i svenska och svenska som andraspråk samtidigt på lektionerna i svenska. Vidare framgår av utredningen att det endast är de elever som är nyanlända eller de elever som har beviljats särskilt stöd som får undervisning i svenska som andraspråk i smågrupper av en lärare som är behörig i svenska som andraspråk. Rektorn uppger dock att det är minst 50 procent av eleverna i klasserna och i vissa klasser upp till 90 procent av eleverna som har behov av att undervisas i svenska som andraspråk. Vidare framgår av utredningen att läraren i svenska som andraspråk som handleder de andra lärarna och som undervisar eleverna i svenska som andraspråk ofta har varit frånvarande. Eleverna har därmed inte fått sin undervisning i smågrupper och lärarna har inte heller fått handledning på lektionerna. Det har inte heller framkommit hur eleverna som har beviljats att undervisas i svenska som andraspråk undervisas efter

den kursplan som avser för svenska som andraspråk. Detta mot bakgrund av att klasslärarna undervisar i ämnena svenska och svenska som andraspråk samtidigt i klassrummet, att rektorn har uppgett dels att skolan inte kan arbeta parallellt med två kursplaner och dels att det är svårt då de nya kursplanerna i ämnena svenska och svenska som andraspråk skiljer sig åt.

Skolinspektionen bedömer, mot bakgrund av ovanstående utredning i ärendet, att det inte är visat att samtliga elever som har rätt till undervisning i svenska som andraspråk undervisas i ämnet på Kvarnbäcksskolan. Det är rektorns ansvar att fatta beslut om undervisning i svenska som andraspråk för en elev och att anordna svenska som andraspråk för de elever som har ett behov av det. Enligt huvudregeln ska undervisning i svenska som andraspråk ersätta undervisning i ämnet svenska. Eftersom Skolinspektionen bedömer att Kvarnbäcksskolan inte fattar beslut om och ger alla elever undervisning i svenska som andraspråk som har behov av det utgör det en brist.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger i intervju att det finns i vart fall en elev som har behov av och är anmäld för studiehandledning på modersmålet, men att eleven har fått avslag på anmälan. Det avser en elev som har behov av studiehandledning i språket rumänska.

I intervju uppger rektorn att kommunen har beslutat att studiehandledning erbjuds endast till nyanlända elever, vilket en elev är under fyra år. Skolan har dock elever som har behov av studiehandledning på modersmålet men har fått avslag från kommunen då eleverna har vistats i Sverige i mer än fyra år. Rektorn uppger vidare att skolan har tre elever som har studiehandledning på modersmålet men att det finns ytterliga fyra elever som har behov av studiehandledning på modersmålet och som skolan också har anmält. Det avser en elev i språket rumänska, en elev i språket tigrinja, en elev i språket turkiska och en elev i språket arabiska.

Efter skolbesöket har Skolinspektionen ställt frågor till huvudmannen om ovanstående elever har blivit anmälda och i så fall om eleven har blivit beviljad studiehandledning på modersmålet. Huvudmannen har uppgett att eleven som har behov i språket tigrinja har beviljats studiehandledning på modersmålet, men att ansökan för eleverna som har behov i språket arabiska och rumänska har avslagits på grund av att eleven är född i Sverige respektive vistats i Sverige i mer än fyra år. Vad gäller eleven som har behov i språket turkiska har ingen anmälan gjorts.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

En elev ska enligt 5 kap. 4 § skolförordningen få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning på modersmålet är en stödinsats. Enligt läroplanen för grundskolan ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Bestämmelsen om studiehandledning på modersmålet gäller inte särskilt för nyanlända (Prop. 2017/18:194, s. 36).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Kvarnbäcksskolans arbete med att ge elever med behov studiehandledning på modersmålet.

Av utredningen framgår att det finns i vart fall två elever som har behov av studiehandledning på modersmålet i arabiska respektive rumänska men som inte får det. Det framgår vidare att huvudmannen inte beviljar anmälan på grund av att eleverna inte är nyanlända elever eller har vistats i Sverige i längre tid än fyra år.

Enligt skollagen ska elever som har behov av studiehandledning på modersmålet få det. Eftersom lärare och rektorn har uppgett och anmält till huvudmannen i vart fall två elever som har behov av studiehandledning bedömer Skolinspektionen att eleverna har behov av studiehandledning i rumänska respektive arabiska. Att Kvarnbäcksskolan inte ger studiehandledning på modersmålet till de två eleverna som har behov av det utgör därför en brist.

Extra studietid**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Elever, lärare och rektorn uppger att eleverna inte erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Rektorn uppger vidare att det i dagsläget inte finns någon konkret plan för att erbjuda eleverna extra studietid.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden. (10 kap. 5 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att eleverna i årskurs 4–6 inte erbjuds att frivilligt delta i undervisningen i form av extra studietid.

Garantin för tidiga stödinsatser**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen har vid tillsynen tagit del av och granskat skolans nationella kartläggningsmaterial i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 för läsåret 2023–2024.

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuer att det nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 har genomförts inom den tidsperiod och med de elever som författningarna anger under läsåret 2023–2024.

Lärare och representanter för elevhälsan har vidare uppgett att en särskild bedömning av elevernas kunskaper har genomförts i samråd med specialpedagogisk kompetens för de elever som det funnits en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1. Lärare har även uppgett att extra anpassningar satts in för vissa av eleverna. Representanter för elevhälsan och rektorn har uppgett vidare att utredningar om särskilt stöd har startats för enskilda elever efter att den särskilda bedömningen gjorts. I slutet av förskoleklassen har lärarna följt upp och överfört resultaten till lärarna i lågstadiet. Lärarna i förskoleklass uppger vidare att de sedan början terminen arbetar med kartläggningsmaterialet för läsåret 2024–2025.

Vad gäller genomförandet av bedömningsstödet i årskurs 1 uppger lärarna, representanter för elevhälsan och rektorn att en speciallärare med specialpedagogisk kompetens genomförde bedömningsstöden för eleverna i årskurs 1 och 2. Lärare uppger att extra anpassningar satts in och att utredningar om särskilt stöd startats för vissa elever efter att specialläraren

genomförde bedömningsstöden. I slutet av årskurs 1, 2 och 3 har lärarna följt upp och överfört resultaten till lärarna i lågstadiet och mellanstadiet.

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger dock att efter det nationella provet i årskurs 3 genomfördes det inte någon särskild bedömning av elevers kunskaper i samråd med specialpedagogisk kompetens för de elever som det funnits en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Rektorn uppger vidare att lärarna anmälde vissa elever till elevhälsan och att vissa av eleverna redan hade insatser. Rektorn hade redan kännedom om de elever som hade svårt i ämnena.

När det gäller innevarande läsår uppger lärare och representant för elevhälsan att det inte finns någon konkret plan för hur genomförandet av bedömningsstöden för årskurs 1 ska ske under läsåret 2024–2025. Rektorn uppger dock att det finns en konkret plan och att bedömningsstöden kommer att genomföras efter höstlovet under vecka 45, men att lärarna och elevhälsan inte har informerats om det än.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, nationellt bedömningsstöd eller nationellt prov, finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1 och 3 (3 kap. 4 § skollagen).

Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller göras en anmälan till rektorn om behov av utredning om särskilt stöd. (3 kap. 4 § skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning, planering av extra anpassning när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, och uppföljning enligt 3 kap. 4 b §. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av extra anpassningar i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras

till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap. 4 b § skollagen).

Av förarbetena framgår att syftet med en garanti för tidiga stödinsatser är att den ska garantera att alla elever tidigt får de stödinsatser som de behöver för att uppfylla de kunskapskrav som ska uppfyllas i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Det rör sig således om grundläggande ämnen som bedöms viktiga för att även kunna inhämta nödvändiga kunskaper i andra ämnen (prop. 2017/18:195, s. 35).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns till viss del brister i Kvarnbäcksskolans genomförande av garantin för tidiga stödinsatser för årskurs 3 läsåret 2023–2024.

Av utredningen framgår att Kvarnbäcksskolan uppfyller författningarnas krav i sin helhet avseende garantin för tidiga stödinsatser för förskoleklass och årskurs 1. Det framgår vidare att skolan förvisso genomförde de nationella proven i årskurs 3, men att det inte gjordes någon särskild bedömning av elevernas kunskaper i samråd med specialpedagogisk kompetens för de elever som det funnits en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Syftet med att genomföra en särskild bedömning i samråd med specialpedagogisk kompetens är för att garantera att de elever som har behov av stöd i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik får stödinsatser tidigt så att eleverna kan uppfylla kunskapskraven. Att Kvarnbäcksskolan inte genomförde en sådan särskild bedömning efter de nationella proven i årskurs 3 bedömer Skolinspektionen därmed är en brist.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger i intervju att de inte kan ge de extra anpassningar som de anser att eleverna har behov av. Lärare uppger vidare att på skolan det finns många språksvaga elever och de behöver enskilda genomgångar. Flera lärare uppger att det behövs extra personal i klassrummet för att tillgodose elevernas behov. En lärare uppger att det är 70–80 procent av eleverna som hen inte kan ge extra anpassningar till som har behov av det. Läraren uppger vidare att till exempel en elev i hens klass behöver hjälp att läsa, extra förklaringar, påminnelser att läsa, räkna och jobba klart.

Lärare uppger vidare att det finns elever som har behov av extra anpassningar i matematik, men inte får det. Läraren ger ett exempel från

resultatet av de nationella bedömningsstöden förra läsåret varav vissa elever var behov av tidiga insatser i matematik. Skolan har dock ingen stödlärare i matematik och därför fick inte eleverna ingen insats i matematik. Vidare uppger lärare att vissa elever har behov av stöd i form av lästräning, men inte får det.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att elevernas behov av extra anpassningar varierar i klasserna. Det finns en klassguide i vilken extra anpassning kan ses på gruppnivå. Eleverna har också individuella extra anpassningar som skrivs in i elevens individuella utvecklingsplan. Skolan har många elever som har svårt med språket. Representanter för elevhälsan uppger vidare att det finns ett behov av läsgrupper på skolan då många elever har behov av att utöka ordförrådet. På mellanstadiet ska bibliotekarien lästräna med vissa elever, men det behövs en konkret plan för hur skolan ska tillgodose behovet av lästräning för eleverna. En representant tillägger att specialläraren, som varit frånvarande, kommer att komma tillbaka och då är planen att hen ska lästräna med eleverna.

Rektorn uppger i intervju att klasserna har fokuserat på generella extra anpassningar på gruppnivå för hela klassen. Det finns även flera individuella extra anpassningar för eleverna. Elever med stort behov har en-till-en undervisning. Vad gäller elevernas behov av extra anpassningar i matematik uppger rektorn att skolan inte har någon speciallärare i matematik. I stället är klasserna små, runt 20–22 elever, och eftersom klasserna är små har det setts som en form av stöd. Skolan har en förstelärare i matematik som haft workshops och som arbetar som handledare i klasserna. Det finns ett större utvecklingsbehov hos lärarna i matematik och skolan kommer att behöva göra utbildningsinsatser för lärare. Vad gäller elevernas behov av extra anpassningar i form av läsgrupper uppger rektorn att skolan har en speciallärare och en lärare i svenska som andraspråk som arbetat med enskilda elever. Båda lärarna är dock frånvarande och de har därför haft vikarier som hållit läsgrupper.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Kvarnbäcksskolans arbete med att ge stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av utredningen framgår att lärarna inte kan ge alla elever extra anpassningar som de har behov av. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att eleverna har behov av bland annat extra anpassningar i matematik och i form av lästräning. Av utredningen framgår att eleverna inte har fått sitt behov av lästräning tillgodosedda på grund av sjukfrånvaro av de lärarna som skulle undervisa eleverna. Representanter för elevhälsan och rektorn uppger att lästräningen nu har kommit i gång för vissa av eleverna med hjälp av vikarier. Det framgår dock inte att alla elever som har behov av lästräning får sitt behov tillgodosedda. Vidare framgår av utredningen att det finns elever som har behov av extra anpassningar i matematik, men som inte får det. Att klasserna är runt 20–22 elever och anses vara små grupper bedömer inte Skolinspektionen ger stöd för att elevernas behov av extra anpassningar i matematik är tillgodosedda. Skolinspektionen anser därmed att Kvarnbäcksskolans arbete med att ge stöd i form av extra anpassningar till eleverna är en brist.

Anmälan av kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, representanter för elevhälsa och rektorn uppger i intervjuer att anmälan om kränkande behandling görs i DF respons. När en anmälan görs i DF respons går anmälan till representanter för elevhälsan, rektorn och huvudmannen. Den personen som anmäler är också oftast den som sedan utreder händelsen. Representanter för elevhälsan uppger vidare att de kan också vara behjälpliga med utredningen och om händelsen är mer omfattande kan i stället en representant från elevhälsan utreda händelsen. Vidare uppger representanter för elevhälsan samt rektorn att de följer upp anmälan. Rektorn uppger att skolan arbetar med en åtgärdsstrappa, och att det har skett i vart fall en gång att rektorn har beslutat om att flytta en elev, men att skolan behöver arbeta mer frekvent med åtgärdsstrappan.

Lärare uppger dock att de inte anmäler alla händelser, utan endast de grövre händelserna och inte om det är en mindre förseelse och eleverna inte reagerar. En lärare uppger att hen anmäler om någon elev blir slagen och gråter, men att hen inte anmäler knuffar eller fula ord. Om gesterna eller de fula orden inte är riktade till en viss person anmäler hen inte det heller. En lärare uppger att hen inte anmäler om en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Lärare uppger vidare att fler anmälningar borde ha gjorts, att orsaken till att de inte anmäler alla kränkningar är för att de

inte har tid och att rutinen behöver ses över. En lärare uppger att eftersom tiden inte räcker till får hen skriva anmälan efter sin arbetstid.

Rektorn uppger att skolan har haft nolltolerans för kränkande behandling men att ribban behöver sänkas för vad som är kränkande behandling. Det finns ett problem med kränkande ord och nedsättande tillmälen på skolan. Ledningen behöver bli bättre på att kommunicera vad som ska anmälas. Det är viktigt att anmälan om kränkningar handläggs skyndsamt.

Rättslig reglering

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Kvarnbäcksskolans arbete mot kränkande behandling.

Av utredningen framgår att lärare, representanter för elevhälsan och rektorn har god kännedom om skolans system för respons för att anmäla om en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Av utredningen framgår dock att personal inte alltid anmäler när de får kännedom om att en elev upplevt sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Lärarna uppger att de endast anmäler de grovre kränkningarna, och inte mindre förseelser som till exempel knuffar eller skällsord.

Skolinspektionen vill därför framhäva att anmälningsskyldigheten omfattar *alla* situationer där elever upplever sig ha blivit utsatta för kränkande behandling. Det är viktigt att personal skyndsamt anmäler uppgifter om kränkande behandling till rektorn som sedan i sin tur kan anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Om det finns brister i detta avseende får huvudmannen inte en samlad bild av de kränkningar som har skett på skolan. Det är huvudmannen som har det yttersta ansvaret för arbetet mot kränkningar i verksamheterna och som kan uppmärksamma och rikta resurser till verksamheter där det finns problem.

Skolinspektionen bedömer att, mot bakgrund av att lärare inte anmäler alla händelser då elever upplever sig utsatt för kränkande behandling på skolan,

är Kvarnbäcksskolans arbete med att anmäla kränkande behandling en brist.

Utredning om ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever på lågstadiet uppger i intervju att det finns elever på skolan som upprepat stör de andra eleverna i klassrummet genom att de pratar och busar och inte lyssnar när läraren säger till. Flera elever uppger vidare att det är stökigt varje dag.

Lärare på lågstadiet uppger i intervju att det finns elever på skolan som aktivt stör studieron i klassrummet. En lärare uppger att det finns två elever i hans klass som stör i klassrummet och att rektorn har kännedom om eleverna genom att eleverna har anmälts till elevhälsoteamet detta läsår. En annan lärare uppger att en av de nämnda eleverna störde också hela förra läsåret och att eleven också stör andra klasser. Vidare uppger en lärare att det finns en elev i hans klass som stör upprepat i klassrummet och det har pågått sedan förskoleklass. Rektorn känner till eleven, eleven har diskuterats på möten med elevhälsoteamet och de har hittat lösningar men inte startat någon utredning. Lärare uppger vidare att cirka fyra ytterligare elever aktivt stör studieron i klasserna men inte har anmälts.

Lärare berättar vidare att de inte känner till att rektorn kan besluta om att starta en utredning om ordningsstörande beteende. Lärarna känner endast till att de kan anmäla om att en elev ska utredas för särskilt stöd eller en annan extern utredning.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att nivån på studieron är blandad i klasserna på skolan och att klasserna på lågstadiet hade mindre studiero i början av höstterminen för att skolan gjorde om klassindelningen. Studieron i dessa klasser har därefter blivit bättre. Flera lärare på lågstadiet har sett resultat av insatsen PAX och efterfrågat mer stöd. Vissa av de elever som upprepat stört ordningen i klassrummet har genomgått en kartläggning för särskilt stöd. För en elev har det upprättats en handlingsplan och en elevassistent sattes in, för de andra eleverna har en utredning om särskilt stöd startats. Representanter uppger vidare att skolan inte startar utredningar om ordningsstörande beteende, men att skolan behöver göra det. Skolan har inte någon rutin för att utreda ordningsstörande beteende, skolan har endast en rutin för en kartläggning som utmynnar i en utredning av särskilt stöd. Vidare uppger en representant att det finns en namngiven elev i lågstadiet som eventuellt skulle behöva en sådan utredning då eleven uppfyller måluppfyllelsen i skolan. Fokuset avseende den eleven har varit på det särskilda stödet.

Rektorn uppger i intervju att de elever som upprepat stört ordningen oftast har ett annat behov och genomgår en extern utredning. Skolan har gjort en utredning om upprepat störande beteende avseende en elev och då var en extern myndighet inblandad. Vad gäller beträffande en av de angivna eleverna har skolan startat en extern utredning. Frågan om utredning av upprepat störande beteende kommer att tas upp på ett elevhälsoteammöte.

Rättslig reglering

Om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Vidare ska rektorn, med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning om ordningsstörande beteende, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Kvarnbäcksskolans arbete med utredning av ordningsstörande beteende.

Av utredningen framgår att det finns elever på skolan som upprepat stör ordningen i klassen. Lärare har anmält eleverna till elevhälsoteamet, eleverna har diskuterats på elevhälsoteamets möten och rektorn känner till eleverna. Det framgår vidare att skolan har kartlagt och startat utredningar om särskilt stöd och externa utredningar avseende de flesta av eleverna. Representanter för elevhälsan använder sig då av skolans rutiner och kartläggningmaterialet vid utredning av särskilt stöd när de utreder eleverna som upprepat stör i klassrummet.

Av utredningen framkommer det dock att lärare och representanter för elevhälsan uppger att det inte startas utredningar med anledning av att elever upprepat stört ordningen. Det finns inte heller vare sig rutiner eller material för en sådan utredning. Vidare har representanter för elevhälsan uttryckt att det finns ett behov på skolan för att skapa rutiner för sådana utredningar då det finns elever på skolan med andra svårigheter än kunskapsmålen. Det framgår vidare i utredningen att det finns elever på skolan som stör ordningen och bör utredas för andra behov än särskilt stöd på grund av att de uppvisat andra svårigheter i sin skolsituation än rent kunskapsmässiga. Det är viktigt att skolan startar utredningar om ordningsstörande beteende för att utreda orsaken till beteendet och att sätta in åtgärder för att elevens beteende ska upphöra. Skolinspektionen bedömer således att Kvarnbäcksskolan brister i sitt arbete med utredning av ordningsstörande beteende.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Haninge kommun verksamhet vid Kvarnbäcksskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller svenska som andraspråk, studiehandledning på modersmålet, extra studietid, garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, anmälan om kränkande behandling och utredning av ordningsstörande beteende. Det finns därför skäl att förelägga Haninge kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister**Särskilt stöd****Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen har tagit del av 16 åtgärdsprogram på Kvarnbäcksskolan. Av åtgärdsprogrammen framgår elevens namn, vilket behov av särskilt stöd elever har och hur det tillgodoses. Det framgår också när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen och utvärderingen. Eleven och vårdnadshavaren har getts möjlighet att delta vid åtgärdsprogrammets utarbetande. Åtgärdsprogrammen har fattats av rektorn.

Vid intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer inte annat än att lärare anmäler de elever som de befärar inte kommer att uppfylla betygskriterierna eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots att eleven getts extra anpassningar. Lärare uppger att därefter informerar lärarna elevens vårdnadshavare medan representanter för elevhälsan startar en utredning.

Det framgår vidare i intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn att så fort en anmälan har gjorts startas en utredning om eleven har behov av särskilt stöd. Rektorn fattar sedan beslut om eleven ska beviljas särskilt stöd.

Lärare uppger att fyra namngivna elever, två i årskurs 4 och två i årskurs 6, inte fått det stöd som anges i deras åtgärdsprogram i form av lässtöd. Representanter för elevhälsan och rektorn bekräftar att eleverna under

början av höstterminen inte har fått det lässtöd som anges i deras åtgärdsprogram för att läraren varit frånvarande, men att stödet enligt åtgärdsprogrammen nu har kommit i gång. Rektorn uppger vidare att sedan två veckor tillbaka har bibliotekspedagogen gett stöd till eleverna i årskurs 4 och att specialläraren undervisar de samtliga fyra eleverna sedan en vecka tillbaka.

Rättslig reglering

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn (3 kap. 9 § skollagen).

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår inte annat än att lärare som befarar att en elev inte uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för kunskaper som minst ska uppfyllas anmäler eleven till elevhälsan och att en utredning om behov av särskilt stöd då startas. Vidare framgår att samråd sker med elevhälsan samt att beslut om att upprätta eller att inte upprätta beslut om särskilt stöd fattas av rektorn.

Det framgår vidare att fyra elever under höstterminens början inte fick det stöd som framgår av respektive elevs åtgärdsprogram. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök framgick att åtgärderna enligt elevernas åtgärdsprogram hade kommit i gång. Skolinspektionen bedömer därför att

verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av Kvarnbäcksskolans ordningsregler. Elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att det finns ordningsregler på skolan, att de följs upp och att eleverna har till viss del varit delaktiga i att omarbета ordningsreglerna.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av utredaren Anna Malmenfelt.

Utredaren Erica Underwood har varit föredragande.